

Dosarul nr. 2c-1/21

(2-21005045-24-2c-14012021-1)

HOTĂRÎRE

În numele Legii

Dispozitivul hotărîrii pronunțat public la 16 februarie 2022 în or. Criuleni

Hotărîrea integrală întocmită la 23 mai 2022

Judecătoria Criuleni, sediul Criuleni

în componență:

Președintele ședinței, judecătorul

Sergiu Caraman

Grefieră

Inga Istrati

cu participarea reprezentantului reclamantului *****, Melega Sergiu, împuternicit în baza procurii nr.1527 din 29.11.2021 și a ordinului privind angajarea în funcție nr.306-p din 29.10.2018 și cu participarea reprezentantului pârâtului S.A. „Crioconstrucția”, avocatul Anatolie Gîjdeanu împuternicit în baza mandatului nr. 0825547 din 11.02.2021,

examinând în ședință publică cauza civilă la cererea de chemare în judecată, ***** către S.A. „Crioconstrucția” cu privire la repararea prejudiciului cauzat mediului,

constată:

Argumentele participanților la proces:

La data de 14.01.2021, reprezentantul reclamantului *****, Daniel Zugravu a depus o cerere de chemare în judecată împotriva S.A. „Crioconstrucția” cu privire la repararea prejudiciului cauzat mediului.

În motivarea acțiunii, reprezentantul reclamantului a indicat că, la data de 17 ianuarie 2017, în baza Deciziei de control nr. 2-DC/IES-17 din 12 ianuarie 2017 și Delegației de control nr. 2-DL/IES-17 din 12 ianuarie 2017, inspectorii Inspectoratului Ecologic de Stat (IES) Roșca Gheorghe, inspectoratul principal al Secției inspectare sol, deșeuri și substanțe chimice, Căpățînă Nelian, șef Direcție inspectare generală în comun cu Șeful Direcției control geologic și Resurse Minerale a Agenției pentru Geologie și Resurse Minerale (AGRM) d-l Tonu Mihai, au efectuat un control inopinat la zăcământul de nisip- prundiș „Ohrincea” (partea de Est), s. Ohrincea, raionul Criuleni, gestionat de către S.A. „Crioconstrucția”, fiind întocmit Actul de control nr. 2-DC/IES-17.

Temeiul inițierii controlului a fost solicitarea Ministerului Mediului nr. 368-p/16 din 05.01.2017 privind efectuarea în comun de către IES și AGRM a unui control la fața locului, pentru stabilirea legalității extragerii nisip-prundișului pentru construcții din limitele zăcământului de nisip-prundiș „Ohrincea” (partea de Est), situat la 0,5 m Est de s. Ohrincea, raionul Criuleni.

În cadrul controlului a fost studiat: Contractul nr. 196 din 28.10.2014 pentru atribuirea în folosință a sectoarelor de subsol pentru extragerea substanțelor minerale utile, încheiat între Ministerul Mediului și S.A. „Crioconstrucția” pentru dreptul de extragere a nisip-prundișului pentru construcții, Actul de confirmare a perimetrului minier nr. 586 din 25.02.2015, Proiectul tehnic de exploatare a zăcământului „Ohrincea” (partea de Est), Planul de dezvoltare al lucrărilor miniere, Avizul expertizei ecologice de stat nr. 05-5-5078/444 din 17.03.2016, Copiile contractelor de arendă a terenurilor, contractelor de cumpărare-vânzare a terenurilor.

În procesul controlului și în rezultatul examinării proiectului tehnic de exploatarea a zăcămintului „Ohrincea” (partea de Est), s-a constatat că, S.A. „Crioconstrucția” efectuează lucrările de valorificare a zăcămintului cu abateri de la proiectul tehnic de lucru aprobat și de la prevederile legislației subsolului în vigoare, și anume:

a) exploatarea zăcămintului este efectuată selectiv prin intermediul a 2 (două) abataje de nisip-prundiș separate unul de altul, amplasate în regiuni diferite a zăcămintului, încălcându-se astfel prevederile art. 39, lit. d) și art. 61 alin. (1) lit. a) ale Codului subsolului nr. 3-XVI din 02 februarie 2009;

b) în regiunea sectorului nr. 2 de exploatare a zăcămintului s-au depozitat roci de decopertare pe un sector care nu este prevăzut în proiectul tehnic de lucru, încălcându-se astfel prevederile art. 39, lit. b), art. 59 alin. (1) și art. 72 alin. (4) lit. a) ale Codul subsolului;

c) unghiul pantei treptei de decopertare nelucrătoare constituie circa 90° , pe când conform proiectului tehnic de lucru trebuie să constituie 40° , încălcându-se astfel prevederile art. 39, lit. b), art. 59 alin. (1) art. 61 alin. (1) lit. c), și art. 72 alin. (4) lit. a) ale Codului subsolului;

d) se efectuează lucrări de extragere a zăcămintelor minerale pe un șir de terenuri fără documentele ce ar confirma dreptul de deținere a terenului și fără a fi schimbată destinația terenurilor din categoria agricolă în terenuri pentru extragerea zăcămintelor minerale utile pe o suprafață de 5 ha, încălcându-se prevederile art. 20 și art.71 ale Codului Funciar din 25.12.1991.

De asemenea, în procesul controlului, cu stația GPS, model Trimble R6, nr. 5203481556, Buletin de verificare metrologică A 4801689, valabil până la 03 mai 2017, s-au stabilit coordonatele geografice în sistemul Moldref-99 ale suprafețelor pe care s-au efectuat lucrări recente de valorificare industrială a zăcămintului, în scopul verificării respectării limitelor perimetrului minier atribuit.

În actul de control nr. 2-DC/IES-17, sunt descrise coordonatele punctelor unghiulare ale suprafeței pe care s-au efectuat lucrări recente de valorificare industrială a zăcămintului, stabilite cu stația GPS, pentru sectoarele nr.1 și nr.2.

Colectarea datelor și efectuarea măsurărilor s-a finisat cu reprezentarea grafică în format digital a punctelor unghiulare ale suprafețelor pe care s-au efectuat lucrări miniere recente (în baza coordonatelor obținute) în raport cu planul topografic al proiectului perimetrului minier nr. 586 din 25 februarie 2015, atribuit pentru S.A. „Crioconstrucția” în scopul extragerii substanțelor minerale utile ale zăcămintului de nisip „Ohrincea” (partea de Est).

În rezultatul prelucrării datelor obținute în teren, s-a constatat:

1. S.A. „Crioconstrucția” a efectuat lucrări miniere selective de exploatare a zăcămintului de nisip-prundiș „Ohrincea” (partea de Est) prin intermediul a două abataje de substanțe minerale utile separate, contrar prevederilor art. 39 lit. d), și art. 61 alin. (1) lit. a) din Codul subsolului;

2. Suprafața totală pe care S.A. „Crioconstrucția” a efectuat lucrări miniere recente constituie 5 ha (sector nr. 1-3,5 ha, sector nr.2-1,5ha);

3. S.A. „Crioconstrucția” a efectuat lucrări miniere de decopertare și extragere a substanțelor minerale utile ale zăcământului „Ohrincea” (partea de Est) în afară limitelor perimetrului minier nr. 586 din 25 februarie 2015 pe o suprafață de 1 ha, dintre care la sectorul nr. 1- 0,3 ha iar la sectorul nr.2 – 0,7 ha, contrar prevederilor art. 22 alin. (8), art. 59 alin. (1), art. 72 alin. (2) și alin. (3) ale Codului subsolului.

4. Volumul de nisip-prundiș extras de către S.A. „Crioconstrucția” în afara limitelor perimetrului minier pentru zăcământul „Ohrincea” (partea de Est) cu nr. 586 din 25 februarie 2015 constituie, conform situației la momentul controlului, 20 mii m³, unde grosimea medie a substanțelor minerale utile pentru sectoarele respective constituie 2 m și a fost determinată în baza datelor aprobate în Raportul cu privire la explorarea detaliată a zăcământului de nisip-prundiș „Ohrincea”, anul 1982, stocat în Fondul de stat de informații privind subsolul din cadrul AGRM.

5. A efectuat lucrări de extragere a zăcământului minerale pe un șir de terenuri fără documente ce ar confirma dreptul de deținere a terenului și fără a fi schimbată destinația terenurilor din categoria agricolă în terenuri pentru extragerea zăcămintelor minerale utile pe o suprafață de 5 ha.

Reieșind din cele menționate, susține reclamantul că în procesul de exploatare a zăcământului de nisip-prundiș „Ohrincea” (partea de Est) S.A. „Crioconstrucția” a admis abateri de la prevederile art. 22 alin. (8), art. 39 lit. b), și d), art. 59 alin. (1), 61 alin. (1) lit. a) și c) și art. 72 alin. (2), alin. (3) și alin. (4) lit. a) ale Codului subsolului nr. 3-XVI din 02 februarie 2009 și art. 71 din Codul Funciar nr. 828-XII din 25.12.1991.

Drept rezultat al controlului urma a fi efectuată evaluarea prejudiciului cauzat mediului în urma extragerii nelegitime a substanțelor minerale utile și efectuarea calculelor pierderilor agricole pe terenul cu suprafața de 5 ha, în legătură cu folosirea contrar destinației fără excluderea acestuia din circuitul agricol în scopul exploatărilor miniere. Materialele acumulate urmau a fi expediate pentru examinare organelor de drept.

Astfel, de către șeful Direcției control geologic AGRM dl Tonu Mihail s-a perfectat respectiv Raportul nr. 09-22-023 din 25.01.2017 cu privire la rezultatele controlului la zăcământul de nisip-prundiș „Ohrincea” (partea de Est), cu Anexa la Raportul în cauză, prin care se prezintă grafic însăși zăcământul, suprafața pe care S.A. „Crioconstrucția” a efectuat lucrările de valorificare industrială a zăcământului în raport cu perimetrul minier nr. 586 din 25.02.2015 pentru zăcământ, fiind indicate semnele convenționale, și respectiv suprafața de pe care s-au efectuat lucrări miniere în afară limitelor perimetrului minier nr. 586.

De asemenea, de către Șeful Direcției control geologic AGRM dl Tonu Mihail a fost perfectat și Raportul privind evaluarea prejudiciului cauzat mediului în rezultat extragerii nelegitime a substanțelor minerale utile nr. 09-21-019 din 02 februarie 2017.

Calculul prejudiciului cauzat mediului în rezultatul extragerii nelegitime a nisipului, a fost efectuat conform pct. 14 al Instrucțiunii nr. 385 din 08.08.2004 privind evaluarea prejudiciului cauzat mediului în rezultatul nerespectării legislației privind subsolul (în continuare Instrucțiunea), publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 189-192 din 22.10.2004.

Astfel, conform calculelor efectuate potrivit Raportului în cauză, prejudiciul cauzat mediului de către S.A. „Crioconstrucția” în rezultatul extragerii ilicite de substanțe minerale utile (nisip-prundiș) volum de 20000m³ din afara limitelor perimetrului minier nr. 586 din 25 februarie 2015 atribuit pentru valorificarea zăcământului de nisip-prundiș „Ohrincea”(partea de Est), a constituit 3 173 848,00 lei MD.

IES prin scrisoarea nr. 361 din 21.02.2017 în temeiul art. 263 Cod de procedură penală al RM a înaintat Procuraturii Generale un denunț, fiind transmise materialele acumulate în cadrul controlului inopinat conform art. 262 CPP al RM pentru stabilirea dacă în acțiunile factorilor de decizie a S.A. „Crioconstrucția” cad sub incidența art. 352 Cod Penal al RM.

Prin scrisoarea nr. 11-16d/17-1858 din 18.04.2017 Procuratura Generală a expediat materialele în cauză parvenite de la IES în adresa Procuraturii r. Dubăsari.

Urmare a finalizării controlului ecologic de stat inopinat la beneficiarul subsolului, prin scrisoarea IES nr. 254 din 01.02.2017 a remis un exemplar al actului de control nr. 2-DC/IES-17 din 25.01.2017 către S.A. „Crioconstrucția”. Nefiind de acord cu rezultatele controlului S.A. „Crioconstrucția”, la 03.03.2017 a depus cerere de chemare în judecată în ordinea contenciosului administrativ împotriva IES, prin care a solicitat declararea nulității rezultatelor controlului și actului de control.

Prin scrisoarea Judecătoriei Chișinău nr. 514-22939 din 08.12.2017 în adresa IES a fost trimisă hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul central) din 16.10.2017, cererea de chemare în judecată depusă de S.A. „Crioconstrucția” s-a admis parțial, fiind anulat Actul de control nr. 2-DC/IES-17 din 25.01.2017 întocmit de IES pe faptul controlului inopinat la S.A. „Crioconstrucția”, în rest pretențiile reclamantului fiind respinse ca neîntemeiate.

A mai menționat reclamantul că, urmare a examinării de către instanța de judecată a legalității actului de control nr. 2-DC/IES-17 din 5.01.2017 emis de IES, ca rezultat al controlului efectuat la S.A. „Crioconstrucția”, prin Decizia Curții de Apel Chișinău din 19 iunie 2018 pe dosarul nr. 3 a-2177/17 a fost casată Hotărârea Judecătoriei Chișinău din 16 octombrie 2017, iar actele contestate au fost lăsate în vigoare, fiind transmisă în adresa IES prin scrisoarea nr. 7800 din 12.07.2018.

Decizia Curții de Apel din 19 iunie 2018 pe cauza civilă nr. 3-68/2017 la cererea de chemare în judecată depusă de S.A. „Crioconstrucția” împotriva IES cu privire la stabilirea faptului că controlul a fost efectuat cu încălcarea prevederilor legii, declararea nulității rezultatelor controlului și a actului de control, nu a fost contestată cu recurs la Curtea Supremă de Justiție, considerente din care a rămas definitivă și irevocabilă.

Reieșind din faptul că există o decizie definitivă și irevocabilă în privința legalității actului de control nr. 2-DC/IES-17 din 5.01.2017 emis de IES, prin scrisoarea IPM nr. 268 din 26.03.2019 materialele controlului și prejudiciului calculat cu hotărârile instanțelor au fost înaintate în adresa Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului (MADRM) în vederea intentării acțiunii privind compensarea prejudiciului cauzat mediului înconjurător ca urmare a încălcării legislației cu privire la subsol, în temeiul art. 10 lit. g) din Codul subsolului nr. 3/2009.

MADRM prin scrisoarea Nr. 18-17/1714 din 07.05.2019 a înaintat către S.A. „Crioconstrucția” notificarea prin care a solicitat ca în termen de 30 zile din momentul

recepționării notificării să fie achitat prejudiciul cauzat mediului urmare a extragerii ilicite a substanțelor minerale utile și a pierderilor producției agricole, precum și în termen de 2 luni de la data primirii notificării să fie întreprinse măsuri privind înlăturarea încălcărilor depistate, cu informarea MADRM privind acțiunile întreprinse. Notificarea a fost transmisă recomandat cu aviz de recepție din 08.05.2019, fiind recepționată la 14.05.2019.

Referitor la măsurile întreprinse în vederea înlăturării neajunsurilor constatate și achitării prejudiciului S.A. „Crioconstrucția” nu a informat MADRM.

Totodată, Procurorul-șef al Procuraturii raionului Dubăsari a informat MADRM că la data de 23.10.2019 de către Procuratura raionului Dubăsari a fost pornită cauza penală nr. 2019138012 pe faptul încălcării cerințelor de protecție a zăcămintelor minerale și a resurselor subsolului, în baza art. 228 lit. d) din Codul Penal al RM. Potrivit Ordonanței din 30.10.2019 adoptată de către Procurorul General interimar Dumitru Robu, cauza penală menționată a fost retrasă din Procuratura raionului Dubăsari și transmisă în Procuratura Anticorupție, pentru efectuarea urmăririi penale în continuare.

Ulterior, MADRM, în contextul adresării Procuraturii Anticorupție din 24.07.2020 privind măsurile realizate în privința S.A. „Crioconstrucția” a solicitat intentarea acțiunii civile în privința S.A. „Crioconstrucția”, fiind eliberate materialele acumulate anterior pentru depunerea acțiunii civile.

Totodată, prin ordinul MADRM nr. 15 din 24 ianuarie 2020 a delegat IPM funcția de intentare a acțiunilor privind compensarea prejudiciului cauzat mediului înconjurător ca urmare a încălcării legislației cu privire la subsol și actelor normative în domeniu.

În scopul asigurării respectării procedurii de soluționare prealabilă a litigiului pe cale extrajudiciară, IPM a înaintat în adresa S.A. „Crioconstrucția”, pretenția nr.871 din 12.08.2020, prin care a solicitat ca în termen de 30 zile de la data recepționării acesteia, să achite benevol prejudiciului cauzat mediului urmare a extragerii ilicite de substanțe minerale utile în sumă de 3173848,00 lei, cu transferarea ei la Bugetul de Stat, Codul IBAN MD08****50000, care a fost generat în baza Codului clasificăției economice Eco 14536 (alte plăți pentru poluare mediului) ținând cont de locul extragerii nelegitime a substanțelor minerale utile de către S.A. „Crioconstrucția” r-l Criuleni s. Ohrincea.

Totodată, în textul pretenției, IRM a solicitat să fie informat despre măsurile întreprinse, cu anexarea dovezilor de efectuare a plăților în scopul compensării sumei prejudiciului cauzat mediului indicat în pretenție și că în cazul neachitării benevole a sumei prejudiciului, va înainta acțiune civilă în instanța de judecată întru recuperarea forțată a sumei prejudiciului cauzat mediului urmare a extragerii ilicite de substanțe minerale utile în sumă de 3173848,00 lei. Însă, pârâta S.A. „Crioconstrucția” nu a întreprins măsuri de achitare benevolă a sumei prejudiciului cauzat mediului.

Precizează că, între Ministerul Mediului și S.A. „Crioconstrucția” a fost încheiat Contractul privind atribuirea în folosință a sectoarelor de subsol pentru extragerea substanțelor minerale utile nr. 196 din 28.10.2014 (în continuare Contract), care prevede exploatarea zăcământului de nisip-prundiș pentru construcții „Ohrincea”(partea de Est), beneficiarul urmând să utilizeze sectorul de subsol transmis pentru: extragerea nisipului și prundișului, pe perioada exploatării zăcământului, iar suprafața sectorului constituind

84,0 ha, limitele sectorului de subsol trec prin punctele unghiulare cu coordonatele stabilite, fiind prevăzute în pct. 1.6 al contractului.

Ulterior, în scopul conformării activității întreprinderii miniere extractive prevederilor legislației subsolului în vigoare și în scopul transferării coordonatelor punctelor unghiulare ale perimetrului minier deținut pentru zăcămintul „Ohrincea”(partea de Est) în sistemul de coordonare contemporan - Moldref-99, S.A. „Crioconstrucția” a comandat unei organizații care dispunea de licență în domeniul proiectării întreprinderilor miniere extractive elaborarea proiectului perimetrului minier pentru zăcămintul de nisip-prundiș „Ohrincea”(partea de Est).

Proiectul perimetrului minier elaborat a fost prezentat Agenției pentru Geologie și Resurse Minerale (în continuare AGRM) pentru examinarea și eliberare a Actului de confirmare a perimetrului minier. În rezultatul examinării proiectului depus, AGRM a eliberat către S.A. „Crioconstrucția”, Actul de confirmare a perimetrului minier nr. 586 din 25.02.2015 pentru extragerea substanțelor minerale utile ale zăcămintului de nisip-prundiș „Ohrincea”(partea de Est).

Totodată, menționează că IES la data de 17.03.2016 a eliberat Avizul Expertizei Ecologice de Stat Nr. 05-5-5078/444 către S.A. „Crioconstrucția” urmare a examinării proiectului de execuție „Exploatarea zăcămintului de nisip-prundiș „Ohrincea-1”, r-nul Criuleni și recultivarea carierei, potrivit căruia IES a acordat proiectul de execuție în cauză, cu condiția că S.A. „Crioconstrucția” va asigura:

1. Demararea lucrărilor de valorificare a zăcămintului în limitele sectorului atribuit, doar după modificarea categoriei de destinație a terenurilor agricole, conform Regulamentului cu privire la modul de atribuire, modificare a destinației și schimbul terenurilor, aprobat prin HG nr.828 din 25.12.1991.

2. Respectarea procesului tehnologic de extragere a substanțelor minerale utile în conformitate cu soluțiile tehnice a proiectului acordat.

3. Respectarea în procesul de exploatare a zăcămintului și de recultivare a terenurilor afectate de activități miniere, a cerințelor actelor legislative și normative de protecție a mediului în vigoare.

4. Participarea inspectorului de stat pentru mediu în activitatea comisiei de recepție finală a terenurilor recultivate.

La data de 29 martie 2016 S.A. „Crioconstrucția” a obținut Licența Seria A MMII Nr.051203 pentru genul de activitate „Extragerea substanțelor minerale utile” valabilă până pe 28 martie 2021.

Cât privește efectuarea lucrărilor de extragere a zăcămintelor minerale utile de pe terenuri fără documente ce ar confirma dreptul de deținere a terenului și fără a fi schimbată destinația terenurilor din categoria agricolă în terenuri pentru extragerea zăcămintelor minerale utile pe o suprafață de 5 ha, menționează că în afară de nerespectarea prevederilor art. 20 și 71 ale Codului Funciar din 25.12.1991, nu au fost respectate nici prevederile Avizului Expertizei Ecologice de Stat Nr. 05-5-5078/444 menționat.

Reieșind din cele expuse, consideră că prin fapta ilicită a părâtei S.A. „Crioconstrucția” și anume activitățile de extragere ilicită a substanțelor minerale utile

(nisip-prundiș) ale Zăcământului de nisip „Ohrincea” (partea de Est) în afara limitelor perimetrului minier atribuit nr. 586 din 25.02.2015 pe o suprafața de 1 ha, dintre care la sectorul nr. 1 - 0,3 ha iar la sectorul nr. 2 – 0,7 ha, în volum total de 20 mii m³, contrar prevederilor art. art. 22 alin. (8), art. 59 alin (1), art. 72 alin. (2) și alin. (3) al Codului subsolului, constatate conform Actului de control nr. 2-DC/IES-17 a IES cât și a Raportului Nr. 09-22-023 din 25.01.2017 cu privire la rezultatele controlului la zăcământul de nisip-prundiș „Ohrincea”(partea de Est), Raportului privind evaluare prejudiciului cauzat mediului în rezultatul extragerii nelegitime a substanțelor minerale utile nr. 09-21-019 din 02.02.2017 eliberate de inspectorul AGRM Tonu Mihai, s-a cauzat un prejudiciu mediului ca urmare a încălcării legislației cu privire la subsol menționate, confirmându-se și legătura causală dintre faptă și prejudiciu care constituie 3173848 lei și urmează a fi încasat la Bugetul de Stat.

Solicită instanței încasarea din contul pârâtei S.A. „Crioconstrucția” a sumei prejudiciului cauzat mediului în rezultatul extragerii nelegitime a substanțelor minerale utile în mărime de 3173848 lei MD în contul bugetului de stat cu încasarea taxei de stat.

Ulterior, la data de 12.02.2021, reprezentantul pârâtei S.A. „Crioconstrucția”, Anatolie Gîjdeanu, a depus o referință asupra cauzei date în care a indicat că, confirmă faptul că la 17.01.2017 s-a efectuat un control în baza delegației nr. 2-DL/IES-17 din 12.01.2017. Rezultatele controlului au fost contestate în instanța de judecată comepetentă, deoarece S.A. „Crioconstrucția” a considerat că procesul-verbal de control a fost întocmit cu încălcări de procedură, solicitând anularea lui.

S.A. „Crioconstrucția” nu consideră că au fost aduse prejudicii mediului în forma indicată în cererea de chemare în judecată și solicită instanței de judecată respingerea cererii în baza mai multor temeieri.

Invocă faptul că, reclamantul nu a probat existența unui prejudiciu cauzat mediului. În urma efectuării controlului din 17.01.2017, a fost constată existența a două abataje, fapt care nu a fost pus la îndoială de către pârâtă. Abatajele vizate sunt în interiorul perimetrului minier atribuit S.A. „Crioconstrucția”. Volumul extracției a fost raportat în formularul de raport numit 5GR, care este prezentat anual la Agenția pentru Geologie și resurse minerale. Explică că, existența a două abataje a fost admisă din cauza că la acel moment au apărut divergențe cu proprietarul loturilor de pământ Mihail Poprițac. În cererea de chemare în judecată este indicat că, au fost identificate două sectoare cu suprafața de 0,3 ha și 0,7 ha, în afara perimetrului minier. Din informația grafică se evidențiază faptul că aceste sectoare sunt continuarea sectoarelor de teren de unde a avut loc extracția în interiorul perimetrului. Pe aceste sectoare din afara perimetrului minier au fost organizate căi de acces a camioanelor și că de fapt pe aceste sectoare a fost înlăturat stratul fertil pentru a nu fi deteriorat, iar lucrări de excavație mai adânci nici nu au fost efectuate.

Conform planului de evaluare a rezervelor de substanțe minerale, anexat la prezenta referință, în sectorul indicat în informația grafică, între punctele de cotitură 24 și 25, grosimea stratului de zăcământ este indicat de 0,3 m, iar între punctele de cotitură 21 și 22 este indicat de 2,4 m cu tendința de a cădea.

În primăvara anului 2017, imediat după ce a fost posibil conform condițiilor meteorologice, în conformitate cu art. 607 și art. 1416 al Codului civil, loturile de teren au fost restabilite situației preexistente, adică stratul fertil a fost adus la locul inițial.

În ședința de judecată reprezentantul reclamantului *****, Melega Sergiu a susținut cererea de chemare în judecată pe motivele indicate în aceasta.

Reprezentantul pârâtei S.A „Crioconstrucția”, avocatul Anatolie Gîjdeanu în ședința de judecată a solicitat respingerea acțiunii ca neîntemeiată. Suplimentar, a menționat că reclamantul nu a argumentat și nu a probat nici mărimea prejudiciului pretins cauzat. A pretins că calculul efectuat și prezentat de către reclamant este arbitrar și că la caz nu a fost dispusă cel puțin o expertiză în vederea stabilirii mărimii prejudiciului pretins cauzat.

Aprecierea instanței de judecată:

Audiind explicațiile participanților la proces, examinând probele administrate pentru dovedirea celor invocate și raportându-le per ansamblu la prevederile legale, ce guvernează speța, instanța consideră necesar de a admite cererea de chemare în judecată din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 4 CPC RM, sarcinile procedurii civile constau în judecarea justă, în termen rezonabil, a cauzelor de apărare a drepturilor încălcate sau contestate, a libertăților și a intereselor legitime ale persoanelor fizice și juridice și asociațiilor lor, ale autorităților publice și ale altor persoane care sînt subiecte ale raporturilor juridice civile, familiale, de muncă și ale altor raporturi juridice, precum și în apărarea intereselor statului și ale societății, în consolidarea legalității și a ordinii de drept, în prevenirea cazurilor de încălcare a legii.

Potrivit art.27 alin.(1) CPC RM, Disponibilitatea în drepturi se afirmă în posibilitatea participanților la proces, în primul rînd a părților, de a dispune liber de dreptul subiectiv material sau de interesul legitim supus judecării, precum și de a dispune de drepturile procedurale, de a alege modalitatea și mijloacele procedurale de apărare.

În conformitate cu art.240 alin.(1) și (3) CPC RM, la deliberarea hotărîrii, instanța judecătorească apreciază probele, determină circumstanțele care au importanță pentru soluționarea cauzelor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părți, legea aplicabilă soluționării cauzei și admisibilitatea acțiunii. Instanța judecătorească adoptă hotărîrea în limitele pretențiilor înaintate de reclamant.

Potrivit art.117 alin.(1) CPC RM, probe în cauze civile sînt elementele de fapt, dobîndite în modul prevăzut de lege, care servesc la constatarea circumstanțelor ce justifică pretențiile și obiecțiile părților, precum și altor circumstanțe importante pentru justa soluționare a cauzei.

În conformitate cu art. 118 alin.(1) CPC RM, fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor și obiecțiilor sale dacă legea nu dispune altfel.

În ședința de judecată s-a constatat cu certitudine că, între Ministerul Mediului și S.A. „Crioconstrucția” a fost încheiat Contractul privind atribuirea în folosință a sectoarelor de subsol pentru extragerea substanțelor minerale utile nr. 196 din 28.10.2014, care prevede exploatarea zăcămîntului de nisip-prundiș pentru construcții

„Ohrincea”(partea de Est), beneficiarul urmând să utilizeze sectorul de subsol transmis pentru: extragerea nisipului și prundișului, pe perioada exploatării zăcământului, iar suprafața sectorului constituind 84,0 ha, limitele sectorului de subsol trec prin punctele unghiulare cu coordonatele stabilite, fiind prevăzute în pct. 1.6 al contractului. (f.d 55-58).

La 25.02.2015, Agenția pentru Geologie și Resurse Minerale, a eliberat către S.A. „Crioconstrucția”, Actul de confirmare a perimetrului minier nr. 586, pentru extragerea substanțelor minerale utile ale zăcământului de nisip-prundiș „Ohrincea”(partea de Est). (f.d 59).

Conform art.13 alin.(2) al Codului subsolului (*în vigoare la data constituirii situației juridice - 25.01.2017*), „Dreptul de folosință asupra sectorului de subsol se realizează în limitele sectorului atribuit beneficiarului subsolului sub formă de perimetru minier sau geologic, potrivit clauzelor prevăzute de contract”.

Potrivit art.18 alin.(2) al Codului subsolului (*în vigoare la data constituirii situației juridice - 25.01.2017*), „Contractul pentru folosirea sectorului de subsol este un act ce confirmă dreptul beneficiarului de a folosi sectorul de subsol în limitele perimetrului minier sau geologic, în conformitate cu scopurile indicate în contract , în decursul termenului stabilit, cu respectarea de către beneficiar a condițiilor stipulate anterior. Contractul pentru folosirea sectorului de subsol se încheie , sub sancțiunea nulității, în scris și este supus înregistrării de stat, ținându - se cont de prevederile prezentului cod.”

Necătînd la prevederile legale, dar și contractuale menționate supra pârâta a admis efectuarea lucrărilor de decopertare și extragere a substanțelor minerale utile în afara limitelor perimetrului minier, fapt dovedit în ședința de judecată prin Actul de control nr.2-DC/IES-17 din 25.01.2017 (f.d.16-19).

Pe lângă faptul că legalitatea acestui act administrativ a fost verificată în ordinea controlului judiciar, fiind respinsă acțiunea de anulare a lui (f.d.33-37) și nu ar mai trebui în mod normal să formeze obiectul unor noi constatări, instanța de judecată observă că pârâta nu a prezentat nici o probă care să ateste contrariul constatărilor făcute în acest act administrativ de către organul de control, or conform art. 118 alin.(1) CPC „Fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept teme al pretențiilor și obiectiilor sale dacă legea nu dispune altfel.”.

Conform art.139 alin.(3) Cod administrativ „Un act administrativ individual rămîne valabil atîta timp cît nu este retras, revocat sau anulat într-un alt mod ori nu s-a consumat prin expirarea timpului sau într-un alt mod.”

Așadar, instanța de judecată a reținut comiterea de către S.A „Crioconstrucția” a faptei cauzatoare de prejudiciu prin efectuarea lucrărilor de decopertare și extragere a substanțelor minerale utile în afara limitelor perimetrului minier, faptă stabilită prin probele cercetate în ședința de judecată, inclusiv acel act administrativ care la moment este în vigoare nefiind retras, revocat sau anulat într-un alt mod ori consumat prin expirarea timpului sau într-un alt mod.

Potrivit art. 22 alin.(8) al Codului subsolului (*în vigoare la data constituirii situației juridice - 25.01.2017*), „Beneficiarul subsolului care a primit în folosință sectorul

de subsol sub formă de perimetru minier are dreptul exclusiv de a realiza activități în limitele acestuia, în strictă conformitate cu contractul încheiat. ...(...).”

Conform art.59 alin.(1) al Codului subsolului (*în vigoare la data constituirii situației juridice - 25.01.2017*), „Exploatarea zăcămintelor de substanțe minerale utile se efectuează în limitele perimetrului minier atribuit de Agenția pentru Geologie și Resurse Minerale, în conformitate cu proiectele tehnice coordonate și aprobate, schemele tehnologice, planurile de dezvoltare a lucrărilor miniere, proiectele de recultivare a terenurilor și în conformitate cu cerințele legislației ecologice.”

Potrivit art.72 alin.(2) al aceluiași cod „Folosirea sectoarelor de subsol poate fi realizată numai în limitele perimetrelor lor, în decursul termenului stabilit și exclusiv în scopurile pentru care au fost atribuite în folosință.”, iar potrivit alin.(3) al aceluiași articol „Folosirea neautorizată a subsolului, folosirea subsolului în afara limitelor sectorului de subsol atribuit în folosință, precum și efectuarea lucrărilor legate de folosirea subsolului fără documentația tehnică (tehnologică), aprobată în modul stabilit, se interzic”.

Conform art.79 alin.(1) lit.a) al Codului subsolului (*în vigoare la data constituirii situației juridice - 25.01.2017*), „Persoanele fizice și juridice răspund civil, contravențional sau penal, în conformitate cu legislația, pentru folosirea neautorizată a subsolului”, iar potrivit art.80 alin.(3) din același cod „Prejudiciul cauzat mediului ca urmare a activității beneficiarului subsolului urmează a fi compensat din contul beneficiarului subsolului”.

La fel, potrivit art.1398 alin.(1) Cod civil (*în vigoare la data constituirii situației juridice - 25.01.2017*) „Cel care acționează față de altul în mod ilicit, cu vinovăție este obligat să repare prejudiciul patrimonial, iar în cazurile prevăzute de lege, și prejudiciul moral cauzat prin acțiune sau omisiune.”

Instanța de judecată observă că reprezentantul pârâtei a insistat că acțiunea reclamantului trebuie să fie respinsă deoarece nu există o hotărâre judecătorească de stabilire a vinovăției pârâtei în comiterea faptelor indicate de către reclamant, iar instanța civilă nu ar putea să stabilească vinovăția acestuia în comiterea faptei ilicite.

Aici instanța de judecată reține că din conținutul art.1398 alin.(1) Cod civil, se deduce că pentru apariția răspunderii delictuale este necesar un fapt juridic. Acest rol îl îndeplinește temeiul răspunderii delictuale, care este componenta delictului civil. Componenta delictului civil constituie o totalitate de elemente esențiale formulate de legiuitor ca necesare și suficiente pentru angajarea răspunderii delictuale. Astfel, răspunderea delictuală poate fi angajată în temeiul componentei delictului civil, care include următoarele elemente: prejudiciul, fapta ilicită, raportul causal dintre faptă și prejudiciu și vinovăția, iar lipsa unei condiții, potrivit regulii generale, exclude răspunderea delictuală, cu excepția cazurilor expres prevăzute de lege când răspunderea delictuală se poate angaja și în lipsa unor condiții.

Pornind de la prevederile legale menționate, instanța de judecată stabilește că toate elementele componente ale răspunderii delictuale se stabilesc de către instanța civilă chemată să soluționeze litigiul, iar instanța civilă urmează să stabilească inclusiv și vinovăția persoanei fără a fi ținută neapărat de existența unui act de dispoziție judecătorească (penal sau contravențional) care să stabilească vinovăția în mod separat.

La caz, din probele cercetate în ședința de judecată instanța de judecată a stabilit că vinovată de comiterea faptei ilicite de efectuare a lucrărilor de decopertare și extragere a substanțelor minerale utile în afara limitelor perimetrului minier se face pârâta S.A. „Crioconstrucția”, prin care fapt a fost cauzat un prejudiciu mediului și există legătură de cauzalitate între fapta ilicită comisă de către aceasta și prejudiciul cauzat.

Instanța de judecată, la caz, a stabilit că mărimea prejudiciului cauzat mediului constituie 3173848,00 (trei milioane una sută șaptezeci și trei mii opt sute patruzeci și opt, 00) lei MD.

Deși, reprezentantul pârâtei a menționat că prejudiciul cauzat mediului ar fi fost calculat în mod arbitrar de către reclamant și că nu ar exista probe care să dovedească întinderea prejudiciului, instanța de judecată constată că mărimea prejudiciului respectiv a fost calculată nu în mod arbitrar după cum susține reprezentantul pârâtei, ci conform unui act normativ care stabilește o formulă de calcul în asemenea situații și anume conform pct. 14 al Instrucțiunii nr.385 din 08.08.2004 privind evaluarea prejudiciului cauzat mediului în rezultatul nerespectării legislației privind subsolul.(f.d.24)

În asemenea condiții, instanța de judecată ajunge la concluzia că argumentul reprezentantului pârâtei și sub acest aspect este unul nefondat și deoarece pârâta nu a prezentat instanței de judecată probe care să confirme ilegalitatea și neconformitatea calculului efectuat, instanța de judecată ajunge la concluzia că acest calcul a fost efectuat în modul și ordinea prevăzută de lege, luându-se în calcul volumul de substanțe minerale utile extrase ilicit în volum de 20000 m³ precum și alte date constatate în rezultatul efectuării controlului la fața locului și întocmirii Actului de control nr.2-DC/IES-17 din 25.01.2017 (f.d.16-19), precum și alte informații esențiale în vederea determinării sumei prejudiciului cauzat conform actului normativ menționat.

La compensarea cheltuielilor de judecată instanța ține cont de prevederile art. 98 CPC, prin care se indică că, (1) Cheltuielile aferente judecării cauzei, suportate de instanța judecătorească, precum și taxa de stat, de a căror plată reclamantul a fost scutit, se încasează la buget de la pârât proporțional părții admise din acțiune dacă pârâtul nu este scutit de plata cheltuielilor de judecată. (2) În caz de respingere a acțiunii, cheltuielile de judecare a cauzei suportate de instanță, precum și taxa de stat, se încasează la buget de la reclamant dacă acesta nu este scutit de plata cheltuielilor de judecată.

Alin.(1) art. 3 al Legii taxei de stat nr.1216 din 03.12.1992, prevede că, tarifele taxei de stat se stabilesc la următoarele quantumuri: pentru cererile de chemare în judecată privitor la litigiile cu caracter patrimonial – 3% din valoarea acțiunii sau din suma încasată, dar nu mai puțin de 270 lei și nu mai mult de 50 000 lei de la persoanele juridice, iar pentru cererile de chemare în judecată cu caracter nepatrimonial se încasează taxă de stat în valoare de 500% unități convenționale, ceea ce constituie 100 lei.

Astfel, odată ce a admis pretențiile reclamantului, instanța de judecată consideră necesar a încasa de la pârâtă, taxa de stat proporțional părții admise din acțiunea reclamantului și anume suma de 50000,00 lei MD, de la achitarea căreia reclamantul a fost scutit prin lege la depunerea cererii de chemare în judecată.

În conformitate cu prevederile art. art.98, 240-241 CPC, instanța de judecată,-

h o t ă r ă ș t e:

Se admite cererea de chemare în judecată, ***** către S.A „Crioconstrucția” cu privire la repararea prejudiciului cauzat mediului.

Se încasează din contul S.A „Crioconstrucția”, IDNO: ***** cu sediul în or. Criuleni, str. Orhei, 54, în beneficiu statului, beneficiar Ministerul Finanțelor -Trezoreria de Stat, IBAN: MD08*****50000, c/f *****, prejudiciul cauzat mediului în mărime de 3173848,00 (trei milioane una sută șaptezeci și trei mii opt sute patruzeci și opt, 00) lei MD.

Se încasează din contul S.A „Crioconstrucția”, IDNO: ***** cu sediul în or. Criuleni, str. Orhei, 54, în beneficiu statului, taxa de stat în mărime de 50000,00 (cincizeci mii, 00) lei MD, de a cărei achitare a fost scutit prin lege reclamantul la înaintarea prezentei acțiuni, proporțional părții admise din acțiune.

Hotărârea poate fi atacată cu apel la Curtea de Apel Chișinău în termen de 30 zile, din momentul pronunțării dispozitivului, prin intermediul Judecătoriei Criuleni, sediul Criuleni.

**Președintele ședinței,
judecătorul**

Sergiu Caraman